Rautatiealan SÄÄNTELYELIN **LAUSUNTO**

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Päiväys/Datum
22.11.2019
Dnro/Dnr
TRAFICOM/532330/03.06.04/2019
Viite/Referens
Asiantuntijalausuntopyyntö 21.11.2019

Rautatiealan sääntelyelimen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä HE 91/2019 vp – Hallituksen esitys eduskunnalle liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä HE 91/2019 vp koskien liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamista ja eräiksi siihen liittyvien lakien muuttamista. Rautatiealan sääntelyelin, jäljempänä sääntelyelin, kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa liikenne- ja viestintävaliokunnalle ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Laki raideliikennelain muuttamisesta

Raideliikennelain (1302/2018) 192 §:n 13 momenttiin ehdotettu uusi määräaika

Sääntelyelimen tehtävät määritellään raideliikennelain 149 §:ssä. Yhtenä sääntelyelimen tehtävänä on valvoa rataverkon haltijan riippumattomuutta ja sitä, että rataverkon haltijan tehtävät on järjestetty raideliikennelain 16 luvussa säädetyllä tavalla. Ehdotettu muutos raideliikennelain 192 §:n 13 momentin siirtymäsäännökseen koskee lain 104–107, 109 sekä 111 §:ää, jotka ovat raideliikennelain 16 luvun säännöksiä. Sanottujen säännösten noudattamisen valvonta on siten säädetty sääntelyelimen toimivaltaan kuuluvaksi.

Raideliikennelain voimassa olevan 192 §:n 13 momentin mukaan rautatieyrityksen, joka vastaa myös rataverkon hallinnasta, on järjestettävä rataverkkonsa hallinta raideliikennelain 104–107, 109 sekä 111 §:n edellyttämällä tavalla viimeistään 1.7.2019 alkaen. Hallituksen esitysluonnoksessa raideliikennelain 192 §:n 13 momenttia ehdotettiin muutettavaksi niin, että siirtymäaikaa jatkettaisiin 109 §:ää lukuun ottamatta vuodella 1.7.2020 saakka. Nyt lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä lainkohtaa on ehdotettu muutettavaksi siten, että asetettaisiin uusi, 104–107, 109 sekä 111 §:ää koskeva määräaika 1.7.2021 saakka.

Sääntelyelin pitää kannatettavana 192 §:n 13 momentin yksityiskohtaisiin perusteluihin tehtyä teknistä korjausta, jolla aiempi ilmaisu siirtymäajan jatkamisesta on korvattu asianmukaisesti ilmaisulla uuden määräajan asettamisesta. Sääntelyelin kiittää tältä osin liikenne- ja viestintäministeriölle, jäljempänä LVM, 11.10.2019 antamansa lausunnon huomioimisesta.

Sääntelyelimen parhaan käsityksen mukaan yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta annetun direktiivin 2012/34/EU muuttamisesta rautateiden kotimaan henkilöliikennemarkkinoiden avaamisen ja rautatieinfrastruktuurin

hallinnoinnin osalta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2016/2370, jäljempänä rautatiemarkkinadirektiivin muutosdirektiivi, ei kuitenkaan ole säädetty mahdollisuutta ehdotetunlaiseen siirtymäaikaan. Raideliikennelain 149 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetty sääntelyelimen lain 16 luvun säännöksiä koskeva valvontatoimivalta perustuu rautatiemarkkinadirektiivin muutosdirektiivin 56 artiklan 1 kohdan j alakohtaan. Sääntelyelin ei siten voi pitää ehdotettua raideliikennelain 192 §:n 13 momenttia koskevaa lainmuutosta valvontatoimivaltansa kannalta ongelmattomana.

Uuden siirtymäajan tausta ja perustelut

Ehdotetun lainmuutoksen taustalla on raideliikennelain 192 §:n 13 momenttia koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kirje, jonka LVM on lähettänyt Euroopan komissiolle, jäljempänä komissio, maaliskuussa 2019. Kirjeessä LVM pyytää, että komissio muuttaa 20.2.2015 antamaansa yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/34/EU, jäljempänä rautatiemarkkinadirektiivi, 2 artiklan 4 kohtaan perustuvaa täytäntöönpanopäätöstä (C(2015) 857 final), jossa linjataan, ettei VR-Yhtymä Oy:n omistaman infrastruktuurin voida katsoa olevan vailla strategista merkitystä rautatiemarkkinoiden toiminnan kannalta. LVM pyytää komissiolta, että VR-Yhtymä Oy:n yksityisraiteiden katsottaisiin olevan vailla strategista merkitystä niin, että niitä kohdeltaisiin jatkossa palvelupaikkoina.

Rautatiemarkkinadirektiivin 2 artiklan 4 kohdassa ei ole luotu komissiolle toimivaltaa vahvistaa päätöstä rautatieinfrastruktuurin ja palvelupaikan välisestä rajanvedosta. Lisäksi VR-Yhtymä Oy:n raiteistoa kohdellaan markkinasääntelyssä jo nyt palvelupaikkana siltä osin kuin raiteet ovat palvelupaikkojen sisäisiä raiteita. Sääntelyelimelle jää siten epäselväksi, mihin LVM:n maaliskuussa 2019 tekemä ilmoitus perustuu, sekä edelleen se, minkä sisältöistä päätöstä tarkalleen ottaen komissiolta ehdotetun siirtymäajan aikana odotetaan.

Sikäli kun komission päätöstä kuitenkin asiassa päätetään odottaa, pitää sääntelyelin kannatettavana sitä, että siirtymäaika asetetaan sellaiseksi, että asiaan liittyvät mahdolliset lakimuutokset ehditään valmistella järjestelmällisesti ja asianmukaisesti. Sääntelyelin pitää sekä raideliikenteen toimijoiden kannalta että sääntelyelimelle osoitetun valvontatoimivallan kannalta tärkeänä sitä, että lainsäädäntö ei jäisi tulkinnanvaraiseksi ehdotetun siirtymäajan päättymisen jälkeen.

Juha Karjanlahti

sääntelyelimen päällikkö

Alexandra Heikkonen

lakimies

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 22.11.2019. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.